

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00

F: 01 400 53 21

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Šubičeva 4
1000 LJUBLJANA

g. Dejan Židan
PREDESEDNIK

Številka: 001-70/2018/4

Datum: 19.11.2018

ZADEVA: **Odgovor na pisno poslansko pobudo**
ZVEZA: Vaš dopis št. 020-07/18-552/2 z dne 23.10.2018

Spoštovani!

V prilogi pošiljamo odgovor na pisno poslansko pobudo, ki so jo na ministra za izobraževanje, znanost in šport naslovili poslanci Državnega zbora Luka Mesec, Primož Siter, Nataša Sukič v zvezi z zagotavljanjem vsakodnevnih brezmesnih menijev v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

S spoštovanjem,

Dr. Jernej Pikalo
MINISTER

Vročiti:

- Naslovniku – gp@dz-rs.si – po elektronski pošti;

Odgovor ministra za izobraževanje, znanost in šport na pisno poslansko pobudo Luke Mesca, Primoža Siterja in Nataše Sukič

Poslanci Državnega zbora Republike Slovenije, Luka Mesec, Primož Siter in Nataša Sukič so na ministra za izobraževanje, znanost in šport, dr. Jerneja Pikala naslovili pobudo v zvezi z zagotavljanjem vsakodnevnih brezmesnih menijev v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Ministrstvo odgovarja:

Prehrana v vrtcih in šolah v Sloveniji je urejena tako, da je lahko za zgled marsikateri razviti državi po umeščenosti v šolski sistem, dostopnosti glede na socialni položaj, predvsem pa po kakovosti ponujenih obrokov in živil. Po svoji raznolikosti in pestrosti pa je sistem zagotavljanja prehrane v vzgojno izobraževalnih zavodih zagotovo v svetovnem vrhu.

Prehrana otrok v vrtcih je s sistemskega vidika urejena s področno zakonodajo – Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj, (v nadaljevanju: ZOFVI)) ter Zakon o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 – ZIUZGK, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 94/10 – ZIU, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO in 55/17, (v nadaljevanju: ZVrt)). ZVrt določa, da je prehrana del programa, v ciljih in načelih pa določa, da morajo vrtci zagotoviti pogoje za otrokov telesni in duševni razvoj. Tega ne morejo zagotavljati brez kakovostne prehrane in pravilnega odnosa do hrane. Pri organizaciji in pripravi prehrane morajo vrtci upoštevati tudi Zakon o šolski prehrani (Uradni list RS, št. 3/13, 46/14 in 46/16 – ZOFVI-L) v delu, ki jih zavezuje.

Sistem šolske prehrane se je gradil od leta 1992/1993 dalje, ko je bilo uvedeno subvencioniranje šolskih malic na nivoju države, z uvedbo sistematičnih zakonskih podlag, vključevanjem stroke s področja zdravega prehranjevanja, normativnim urejanjem kadrovskih pogojev in zaposlovanjem strokovnega kadra v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Število učencev, prijavljenih na malico je sicer že vrsto let relativno konstantno (nad 98%), vendar je uvedba in širjenje subvencij za kosila v zadnjih letih povzročila precejšen porast števila prijavljenih učencev na kosilo, saj je nanj prijavljenih že 82% učencev. Sočasno se je zaostroval higienski režim, zahteve na področju javnega naročanja, in pri tem obveza pri merilih za izbiro ponudbe pri naročanju živil prednostno upoštevati živila, ki so v shemah kakovosti in zagotavljati vedno večje deleže lokalnih, ekološko pridelanih živil. Obenem je začelo naraščati število otrok, ki se morajo strogo držati posebnih diet zaradi svojega zdravstvenega stanja in jih je šola dolžna zagotoviti pri malici, predvsem pa je začelo naraščati število zahtev po posebni prehranski obravnavi otrok, pri katerih za to iz zdravstvenega vidika ni nobene potrebe. Pomembna je tudi raznolikost šol tako glede na velikost, organizacijsko obliko (podružnice z razdelilno kuhinjo), velikost in opremljenost kuhinj in dostavne zmožnosti (npr. oddaljene podružnice, podružnice z majhnim številom učencev itd.). Zato imajo vzgojno-izobraževalni zavodi pri organiziranju prehrane zahtevno nalogo, saj se soočajo s problemi in omejitvami na finančnem, logističnem in organizacijskem nivoju. Organizirani šolski prehrani mora vodstvo, učitelji in tehnično-administrativno osebje, poleg za ta namen zaposlenega strokovnega kadra, posvetiti velik del svojega časa. Ob tem ni nepomembno, da se priprava in ponudba obrokov izvaja v šolskih kuhinjah in jedilnicah, ki so bile pretežno zgrajene v času, ko večji del navedene problematike še ni bil aktualen.

Po navedbah vrtcev in šol največjo težavo predstavlja tako naraščajoče število medicinsko indiciranih diet (medicinsko predpisanih), obenem tudi navzkrižnih kontaminacij in dodatnih izpeljav osnovnih diet, kot medicinsko neutemeljenih diet oziroma posebnih prehranskih zahtev staršev. Prilagajanje diet posameznemu otroku terja dodaten čas za pripravo obrokov in dodaten kader.

Šole so sicer dolžne zagotavljati zgolj medicinsko indicirane (zdravniško predpisane) diete za malico; pri pripravi kosil te zakonske obveze ni, saj so nekatere diete tako zahtevne, da jih šole ne zmorejo zagotoviti, terjajo namreč nabavo živil, ki so na trgu težko dostopna, priprava pa je zelo zahtevna. Priprava nekaterih dietnih kosil je časovno zamudna, lahko terja popolnoma ločena območja, česar šole ne morejo zagotoviti, ponudniki se zaradi majhnih količin ne javljajo na javne razpise, itd. Dietna kosila šole sicer zagotavljajo v skladu s svojimi zmožnostmi, vendar starši želijo obvezno pripravo kosil za vse vrste diet. Obenem se šole srečujejo z vse večjimi zahtevami staršev po zagotovitvi obrokov glede na njihova prepričanja in želje oziroma želijo uveljavljati diete, ki niso medicinsko utemeljene. V zvezi s slednjimi se je na pediatre izvajal pritisk, da bi jih predpisovali. Zato je Združenje za pediatrijo Slovenske zdravniške zbornice sprejelo priporočila za predpisovanje medicinsko indiciranih diet in pripravilo enoten obrazec, oboje pa je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: ministrstvo) posredovalo šolam in vrtcem z okrožnico.

Ministrstvo se je v okrožnici omejilo le na ureditev področja medicinsko indiciranih diet, ni pa spodbujalo ukinjanja ponudbe dodatnih menijev šol, ki sicer zakonsko niso predpisani. Do zmanjševanja tovrstne ponudbe na nekaterih šolah dejansko prihaja, vendar menimo, da predvsem zaradi zgoraj navedenih težav, s katerimi se šole soočajo.

S tem je povezana tudi problematika uvedbe obveznih brezmesnih menijev. Smernice za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki so jih vrtci in šole dolžni upoštevati pri pripravi prehrane navajajo, da je za prehrano otrok in mladostnikov priporočljiva mešana prehrana, ki vključuje vse skupine živil, vključno z mesom. Le z mešano pestro prehrano se najlažje zagotovi optimalen vnos makro in mikro hranil.

Vzgojno-izobraževalni zavodi torej lahko pripravljajo tudi uravnotežene brezmesne (lakto-ovo-vegetarijske) jedilnike glede na želje, prepričanje in podobne osebne okoliščine posameznikov in jih ponudijo kot možnost v skladu s svojimi kadrovskimi, materialnimi, organizacijskimi in finančnimi možnostmi ter strokovno usposobljenostjo. Vendar naj bi vzgojno izobraževalni zavodi zagotavljali predvsem pripravo pestre mešane prehrane v enem meniju za vse vključene otroke, ki je (ob ustreznem načrtovanju in sestavi) lahko občasno tudi brezmesni jedilnik.

Vrtci in šole so otrokom torej dolžni zagotavljati mešane obroke, sestavljene iz vseh skupin živil. Morebitna uvedba brezmesnega menija kot obveznega dodatnega menija, bi lahko bila problematična z vidika zagotavljanja takega menija za kosilo. V primeru širjenja obvezne ponudbe bi morali vrtci in šole prioriteten zagotoviti dietno kosilo otrokom z medicinsko indiciranimi dietami, kar pa bi jim izredno otežilo zagotavljanje obrokov. Vrtci in šole bi namreč morali pri zagotavljanju zdravniško predpisanih dietah pripravljati tako dietne mesne kot tudi dietne brezmesne obroke. To pomeni še dodatno povečanje obsega dela in potrebnih prostorskih prilagoditev kuhinj.

Glede na navedeno menimo, da nalaganje dodatnih obveznosti vrtcem in šolam ni ustrezna rešitev. Podpiramo vzgojno izobraževalne zavode, ki zmorejo ponujati več od zagotavljanja obvezne organizirane prehrane otrokom, vendar mora biti naša skupna osnovna skrb ohranitev sistema, ki omogoča, da otroci v vrtcih in šolah dobijo kakovosten obrok ne glede na svoj socialni položaj oziroma sistema, ki je tudi v Evropi prepoznan kot eden najboljših. Pri tem je

pomembno tudi poudariti, da otroci niso prisiljeni v uživanje hrane, ki je ne želijo oni ali njihovi starši.